

Notat om stålkvalitet i hulmur

Udført for Vils Tegloverliggerne A/S

Titel:

Notat om stål kvalitet i hulmur

Rekvirent:

Vils Tegloverligger A/S
Att. Direktør Thomas Jensen
Næssundvej 171
7980 Vils

Udarbejdet af:

Teknologisk Institut
Kongsvang Allé 29
8000 Aarhus C
Tlf. 7220 2000
Byggeri og Anlæg
Murværk
Abelone Køster

Kvalitetssikring:

Sagsansvarlig: Abelone Køster, tlf. 7220 3816, aek@teknologisk.dk

Godkendt af: Jørgen Nymark Klavsén, tlf. 7220 3828, jnk@teknologisk.dk

Opgave nr.: 0109/714527

Version nr.: 01

Dato: 27. september 2016

Instituttets navn eller logo eller medarbejderens navn må ikke bruges i markedsføringsøjemed, medmindre der foreligger en forudgående, skriftlig tilladelse hertil fra Teknologisk Institut, Direktionssekretariatet.

Indledning

Teknologisk Institut, Murværk har for **Vils Tegloverligger A/S**, Vils, udarbejdet nærværende notat om valg af stål kvalitet til hjælpekomponenter i hulmur.

Formålet er at afklare, hvilken krav der bør stilles til stål kvaliteten for at opnå en tilstrækkelig korrosionsfasthed i den relevante eksponeringsklasse.

Grundlag

Følgende standarder og tilhørende dokumenter ligger til grund for notatet:

DS/EN 1996-2:2007	Eurocode 6: Murværkskonstruktioner - Del 2: Designbetragtninger, valg af materialer og udførelse af murværk
DS/INF 167:2015	Supplerende vejledning for murværk i forbindelse med brug af Eurocode 6
DS/EN 10088-1:2014	Rustfrie stål - Del 1: Liste over rustfrie stål

DS/INF 167 er udarbejdet på nationalt niveau og indeholder ikke-konfliktende information (NCI), som supplerer EN 1996-2 m.fl. og vejleder i brugen af denne.

Citater og uddrag fra disse standarder, findes hvor intet andet er nævnt, i bilag 2.

Eksponeringsklasser

DS/EN 1996-2 indeholder i pkt. 2.1.2.1 (3) en definition af mikro-eksponeringsbetingelser for færdiggjort murværk, i daglig tale eksponeringsklasser, benævnt MX1 til MX5. I samme standards annek A er klassifikationen uddybet med underopdeling og med eksempler på murværk i de forskellige klasser.

Dette gælder for murværkets facade.

På den sikre side regnes eksponeringsklasse i hulmuren at være den samme som for murværkets facade.

Det anføres videre i pkt. 2.2.4 (1)P at "supplerende bygningsdele og deres fastgørelser skal være korrosionsbestandige i det miljø, hvor de anvendes.", og der henvises samtidig til annek C, som giver vejledning om materialer og korrosionsbeskyttelsessystemer for supplerende bygningsdele i forhold til eksponeringsklasser.

Korrosionsfasthed

I ovennævnte annek C DS/EN 1996-2 ses i tabel C.1, at der til eksponeringsklasse MX1, MX2 og MX3 anbefales "austenitisk rustfrit stål (chrom-nikkel-legeringer)" med betegnelsen "ubegrænset brug af materialet i den anførte eksponeringsklasse.

Til MX4 (saltbelastet eksponering) anbefales "austenitisk rustfrit stål (molybdæn-chrom-nikkel-legeringer)"

DS/INF 167 angiver i pkt. 3.1 NCI følgende vejledning til ovenstående:

2.2.4 Supplerende bygningsdele og armering

..."De danske erfaringer er, at hjælpematerialer bestående af austenitisk rustfast stål 1.4301 efter EN 10088 og tinbronze CuSn 6 efter ISO 427 opfylder kravet om korrosionsfasthed i eksponeringsklasse MX2 og MX3."

I DS/EN 10088-1 ses i tabel 4, at stål 1.4301, betegnet X5Cr4Ni18-10, skal opfylde følgende krav til kemisk sammensætning (chargeanalyse):

Grundstof	Indhold, vægt%
C	≤0,07
Si	≤1,00
Mn	≤2,00
P	≤0,045
S	≤0,015
N	≤0,11
Cr	17,5 til 19,5
Cu	-
Mo	-
Nb	-
Ni	8,0 til 10,5
Andre	-

Det fremgår heraf, at der ikke er krav om indhold af molybdæn (Mo) i eksponeringsklasse MX3.

Et samlet overblik over anbefalede stålkvaliteter ses i bilag 1.

Bilag

Bilag 1: Anbefalede stålkvaliteter

Bilag 2: Citater og uddrag

Bilag 1: Anbefalede stål kvaliteter

Murværkskonstruktioner i miljø-klasse	Anbefalet stål kvalitet
MX2 – MX3, Eksponeret for fugt eller vandpåvirkning MX2.1: Indvendigt murværk, der eksponeres for høje niveauer af vanddamp, fx i et vaskeri. Udvendigt murværk, der er afskærmet af tagudhæng eller murdække, og som ikke er eksponeret for kraftig slagregn eller frost. Murværk under frostzonen i godt drænet ikke-aggressiv jord. MX2.2: Murværk, der ikke er eksponeret for frost eller aggressive kemikalier, og som er placeret: i ydermure med afdækninger eller flugtende tagudhæng, i brystninger, i fritstående mure, i jorden, under vand. MX3.1: Murværk som klasse MX2.1 eksponeret for frost-tø-cykler. MX3.2: Murværk som klasse MX2.2 eksponeret for frost-tø-cykler.	Austenitisk rustfast stål (chrom-nikkel-legeringer)
MX4, Eksponeret for saltmættet luft, havvand eller tøsalt Murværk i kystområder. Murværk i umiddelbar nærhed af veje, der saltes om vinteren.	Austenitisk rustfast stål (molybdæn-chrom-nikkel-legeringer) Begrænset brug *): Austenitisk rustfast stål (chrom-nikkel-legeringer)
MX5, I et aggressivt kemisk miljø Murværk, der er i kontakt med jord eller fyldt jord eller grundvand, hvor fugt og signifikante niveauer af sulfater er til stede. Murværk, der er i kontakt med meget sur jord, forurenede jord eller grundvand. Murværk i nærheden af industriområder, hvor aggressive kemikalier føres gennem luften.	Begrænset brug *): Austenitisk rustfast stål (molybdæn-chrom-nikkel-legeringer)
*) Spørg fabrikanten eller en specialist til råds om de specifikke dimensioneringsbetingelser	

Bilag 2: Citater og uddrag

Citat fra DS/EN 1996-2, pkt. 2.1.2.1 (3)

(3) Mikroeksponeringsbetingelser for færdiggjort murværk bør kategoriseres i klasser som følger:

- MX1 – I et tørt miljø,
- MX2 – Eksponeret for fugt eller vandpåvirkning,
- MX3 – Eksponeret for fugt eller vandpåvirkning plus frost-tø-cykler,
- MX4 – Eksponeret for saltmættet luft eller havvand,
- MX5 – I et aggressivt kemisk miljø.

NOTE – Hvor det er nødvendigt, kan der specificeres nøjere definerede betingelser inden for disse klasser ved anvendelse af underklasserne i anneks A (fx MX2.1 eller MX2.2 og MX3.1 eller MX3.2).

Uddrag fra DS/EN 1996-2, annek A

Anneks A
(informativt)

Klassifikation af mikroeksponeringsbetingelser for færdiggjort murværk

A.1 Klassifikation

(1) Tabel A.1 indeholder en underopdeling af den grundlæggende klassifikation angivet i 2.1.2.1(3) med eksempler.

Tabel A.1 – Klassifikation af mikroeksponeringsbetingelser for færdiggjort murværk

Klasse	Mikrobetingelse for murværket	Eksempler på murværk i denne tilstand
MX1	I et tørt miljø	Indvendigt murværk i bygninger til almindelig beboelse og kontorer, inklusive udvendige hulmures bagmur, der har lille sandsynlighed for at blive fugtigt. Pudset murværk i udvendige mure, der ikke eksponeres for moderat eller kraftig slagregn, og som er isoleret mod fugt fra tilstødende murværk eller materialer.
MX2	Eksponeret for fugt eller vandpåvirkning	
MX2.1	Eksponeret for fugt, men ikke eksponeret for frost-tø-cykler eller ydre kilder til signifikante niveauer af sulfater eller aggressive kemikalier.	Indvendigt murværk, der eksponeres for høje niveauer af vanddamp, fx i et vaskeri. Udvendigt murværk, der er afskærmet af tagudhæng eller murdække, og som ikke er eksponeret for kraftig slagregn eller frost. Murværk under frostzonen i godt drænet ikke-aggressiv jord.
MX2.2	Eksponeret for kraftig vandpåvirkning, men ikke eksponeret for frost-tø-cykler eller ydre kilder til signifikante niveauer af sulfater eller aggressive kemikalier.	Murværk, der ikke er eksponeret for frost eller aggressive kemikalier, og som er placeret: i ydermure med afdækninger eller flugtende tagudhæng, i brystninger, i fritstående mure, i jorden, under vand.
MX3	Eksponeret for vandpåvirkning plus frost-tø-cykler	
MX3.1	Eksponeret for fugt eller vandpåvirkning og frost-tø-cykler, men ikke eksponeret for ydre kilder til signifikante niveauer af sulfater eller aggressive kemikalier.	Murværk som klasse MX2.1 eksponeret for frost-tø-cykler.
MX3.2	Eksponeret for kraftig vandpåvirkning og frost-tø-cykler, men ikke eksponeret for ydre kilder til signifikante niveauer af sulfater eller aggressive kemikalier.	Murværk som klasse MX2.2 eksponeret for frost-tø-cykler.
MX4	Eksponeret for saltmættet luft, havvand eller tøsalt	Murværk i kystområder. Murværk i umiddelbar nærhed af veje, der saltes om vinteren.
MX5	I et aggressivt kemisk miljø	Murværk, der er i kontakt med jord eller fyldt jord eller grundvand, hvor fugt og signifikante niveauer af sulfater er til stede. Murværk, der er i kontakt med meget sur jord, forurenede jord eller grundvand. Murværk i nærheden af industriområder, hvor aggressive kemikalier føres gennem luften.
NOTE – Når eksponering af murværk bestemmes, bør der tages højde for virkningen af overfladebehandlinger og beskyttende beklædninger.		

Uddrag fra DS/EN 1996-2, anneks C, tabel C.1. Der henvises til Ref. nr. 1 og 3.

Tabel C.1 – Korrosionsbeskyttelsessystemer til trådbindere, trækremme, bæringer og konsoller i overensstemmelse med EN 845-1 i forhold til eksponeringsklasser

Materiale ^a	Ref. nr.	Eksponeringsklasse				
		MX1	MX2	MX3	MX4	MX5
Austenitisk rustfrit stål (molybdæn-chrom-nikkel-legeringer)	1	U	U	U	U	R
Plast anvendt til trådbinderes hoveddel	2	U	U	U	U	R
Austenitisk rustfrit stål (chrom-nikkel-legeringer)	3	U	U	U	R	R
Ferritisk rustfrit stål	4	U	X	X	X	X
Fosforbronze	5	U	U	U	X	X
Aluminiumbronze	6	U	U	U	X	X
Kobber	7	U	U	U	X	X
Forzinket (940 g/m ²) ståltråd	8	U	U	U	R	X
Forzinket (940 g/m ²) stålbygningssdel	9	U	U	U	R	X
Forzinket (710 g/m ²) stålbygningssdel	10	U	U	U	R	X
Forzinket (460 g/m ²) stålbygningssdel	11	U	R	R	R	X
Forzinket (300 g/m ²) stålband eller -plade med organisk belægning på alle den færdige bygningssdels udvendige overflader	12.1	U	U	U	R	X
Forzinket (300 g/m ²) stålband eller -plade med organisk belægning på alle den færdige bygningssdels udvendige overflader	12.2	U	U	U	R	X
Forzinket (265 g/m ²) ståltråd	13	U	R	R	X	X
Forzinket (300 g/m ²) stålband eller -plade med organisk belægning på alle skårne kanter	14	U	R	R	X	X
For-forzinket (300 g/m ²) stålband eller -plade	15	U	R	R	X	X
Forzinket (137 g/m ²) stålband eller -plade med organisk belægning på alle den færdige bygningssdels udvendige overflader	16.1	U	U	U	R	X
Forzinket (137 g/m ²) stålband eller -plade med organisk belægning på alle den færdige bygningssdels udvendige overflader	16.2	U	U	U	R	X
For-forzinket (137 g/m ²) stålband med forzinkede kanter	17	U	R	R	X	X
Forzinket (60 g/m ²) stålband med organisk belægning på alle den færdige bygningssdels overflader	18	U	R	R	R	X
Forzinket (105 g/m ²) ståltråd	19	U	R	R	X	X
Forzinket (60 g/m ²) ståltråd	20	U	X	X	X	X
For-forzinket (137 g/m ²) stålplade	21	U	X	X	X	X
FORKLARING: U – ubegrænset brug af materialet i den anførte eksponeringsklasse. R – begrænset brug; spørg fabrikanten eller en specialist til råds om de specifikke dimensioneringsbetingelser. X – materiale, der ikke anbefales til brug i denne eksponeringsklasse.						
^a Den fuldstændige specifikation for materialet og belægningen eller betonlaget svarende til referencenummeret eller -bogstavet er angivet i EN 845-1. Vægtangivelserne for belægninger er omtrentlige værdier for én overflade.						